Çocuklar için Solunum ve Ast?m Kontrol Testi (Ç?SAKT)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuklar için Solunum ve Ast?m Kontrol Testi (Ç?SAKT)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18927

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çocuklar için Solunum ve Ast?m Kontrol Testi (Ç?SAKT), okul öncesi ça??ndaki ast?ml? Türk çocuklar?n?n hastal???n kontrol düzeyini de?erlendirmek amac?yla uyarlanm?? psikometrik bir araçt?r. Orijinal ?ngilizce sürümü olan Çocuk Ast?m Kontrol Testi'nin (C-ACT) kültürel ve dilsel adaptasyonunu temsil etmektedir. Bu ölçek, ast?m?n günlük aktiviteler, uyku ve genel ya?am kalitesi üzerindeki etkilerini ölçerek, klinisyenlere tedavi etkinli?ini izleme ve yönetim stratejilerini ayarlama konusunda kritik veriler sunmay? amaçlamaktad?r. Ç?SAKT, özellikle 4-11 ya? aras?ndaki çocuklar?n ast?m kontrolünü objektif ve standardize bir ?ekilde de?erlendirmek için tasarlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Ast?m, Ast?m kontrol, Çocuk, Okul öncesi ça??, Solunum, Psikometri, Geçerlilik, Güvenilirlik, Uyarlama.

Yazarlar

A. B. Büyüktiryaki (Uyarlayan).

Amaç

Ç?SAKT'?n temel amac?, ast?ml? okul öncesi ve erken çocukluk dönemindeki Türk popülasyonunda ast?m hastal???n?n kontrol düzeyini güvenilir ve geçerli bir biçimde belirlemektir. Bu araç, hem ara?t?rma ortamlar?nda hem de klinik uygulamada kullan?lmak üzere, çocu?un ast?m semptomlar?n?n s?kl???n? ve ?iddetini, ayr?ca kullan?lan kurtar?c? ilaç miktar?n? de?erlendirerek genel bir kontrol skoru sa?lamay? amaçlar. Elde edilen skorlar, tedaviye uyumun ve hastal???n kontrol alt?na al?n?p al?nmad???n?n izlenmesinde hayati öneme sahiptir.

Yap?

Ölçek, ast?m kontrolü kavram?n? ölçen çok boyutlu bir yap?y? temel al?r. Bu yap?, genellikle son dört hafta içindeki ast?m semptomlar?n?n s?kl??? ve ?iddeti üzerine odaklan?r. Ç?SAKT, ast?m kontrolünü belirlerken a?a??daki temel alanlar? sorgular:

Gündüz Semptomlar?: Gündüzleri ya?anan h?r?lt?, öksürük veya nefes darl???.
Aktivite K?s?tlamas?: Ast?m nedeniyle oyun veya fiziksel aktivitelerde ya?anan k?s?tlamalar.
Gece Semptomlar?: Gece uyanmaya neden olan semptomlar.
Kurtar?c? ?laç Kullan?m?: Ast?m krizleri veya semptomlar? için kullan?lan h?zl? etkili ilaçlar?n s?kl???.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu bile?enler birle?tirilerek, çocu?un ast?m?n?n ne ölçüde kontrol alt?nda oldu?unu gösteren tek bir toplam skor elde edilir. Yüksek skorlar daha iyi ast?m kontrolünü i?aret ederken, dü?ük skorlar ast?m semptomlar?n?n yetersiz kontrol alt?nda oldu?unu gösterir.

Geçerlik

Ç?SAKT'?n geçerlilik çal??malar?, A. B. Büyüktiryaki taraf?ndan 2013 y?l?nda Hacettepe Üniversitesi T?p Fakültesi'nde yürütülen t?pta yan dal uzmanl?k tezi kapsam?nda gerçekle?tirilmi?tir. Geçerlilik analizleri, ölçe?in Türk kültürüne uygunlu?unu ve ast?m kontrolünü do?ru bir ?ekilde ölçme yetene?ini incelemi?tir. Geçerlilik çal??malar? ?unlar? içermi?tir:

Kapsam (?çerik) Geçerlili?i: Maddelerin ast?m kontrolü yap?s?n? ne ölçüde temsil etti?inin uzman görü?leriyle de?erlendirilmesi.
Yap? Geçerlili?i: Faktör analizi yoluyla ölçe?in teorik yap?s?n?n do?rulanmas? ve bilinen gruplar geçerlili?i (klinik olarak kontrol alt?nda olan ve olmayan gruplar? ay?rt etme yetene?i) ile test edilmesi.
De?i?ime Duyarl?l?k: Tedavi de?i?ikliklerine ve zaman içindeki klinik duruma paralel olarak skorlardaki de?i?imin incelenmesi.

Orijinal kaynakta spesifik geçerlilik katsay?lar? belirtilmese de, uyarlama çal??mas?n?n temel hedefi, orijinal C-ACT'nin geçerlilik özelliklerini Türk popülasyonuna transfer etmektir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, Büyüktiryaki'nin tez çal??mas?nda detayl? olarak incelenmi?tir. Güvenilirli?in sa?lanmas?, ölçe?in tutarl? ve kararl? ölçümler yapabilmesi anlam?na gelir. Bu kapsamda incelenen temel güvenilirlik türleri ?unlard?r:

?ç Tutarl?l?k Güvenilirli?i: Cronbach Alfa katsay?s? kullan?larak ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu oldu?u ve ayn? yap?y? ölçtü?ü belirlenmi?tir. Ast?m kontrol ölçeklerinde genellikle 0.70 ve üzeri katsay?lar beklenir.
Test-Tekrar Test Güvenirli?i: K?sa bir zaman aral???yla ayn? çocuklara (veya ebeveynlerine) testin tekrar uygulanmas? ve skorlar aras?ndaki korelasyonun incelenmesi. Bu, ölçe?in zamana kar?? kararl?l???n? gösterir.

Ç?SAKT'?n okul öncesi ça?? çocuklar?nda güvenilir sonuçlar verdi?i ve klinik izlem için uygun bir araç oldu?u sonucuna var?lm??t?r.

Faktör Analizi

Ç?SAKT'?n uyarlama sürecinde, orijinal ölçe?in tek faktörlü yap?s?n?n Türk örnekleminde de

ARABPSYCHOLOGY.COM

korunup korunmad???n? incelemek amac?yla faktör analizi (genellikle Aç?mlay?c? veya Do?rulay?c? Faktör Analizi) kullan?lm??t?r. Ast?m kontrol ölçekleri genellikle toplam skora odakland???ndan, faktör analizinin temel amac?, maddelerin tek bir genel ast?m kontrol faktörü alt?nda toplan?p toplanmad???n? do?rulamakt?r. Bu analiz, ölçe?in yap? geçerlili?ini destekleyen önemli bir ad?md?r.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Kendini Bildirim ve/veya Ebeveyn/Bak?c? Raporu (Çocuk ya? grubuna ba?l? olarak ebeveyn taraf?ndan doldurulur.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Ast?m tan?s? konmu? pediatrik hastalar.

Age Group: Okul öncesi ça?? çocuklar? (Genellikle 4-11 ya? aral??? için tasarlanm?? orijinal ölçe?in okul öncesi grubuna odaklanm??t?r).

Population Details: Okul öncesi ça?? ast?ml? Türk çocuklar.

Test Methodology: Son dört haftal?k dönemdeki ast?m semptomlar?n?n s?kl??? ve ?iddeti üzerine kurulu, derecelendirmeli yan?t format?.

Anahtar Kelimeler

Ast?m yönetimi, Solunum fonksiyonu, Pediatrik psikometri, Çocuk sa?l???, Ya?am kalitesi, Hacettepe Üniversitesi, C-ACT.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ç?SAKT, A. B. Büyüktiryaki taraf?ndan 2013 y?l?nda tamamlanan uzmanl?k tezi kapsam?nda uyarlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? ve yay?l?m?, orijinal telif haklar? (C-ACT) ve tez çal??mas?n?n akademik izinlerine tabidir. Akademik çal??malarda genellikle referans gösterilerek ücretsiz kullan?m mümkün olabilir, ancak ticari veya geni? ölçekli klinik kullan?m için orijinal ölçek sahiplerinden izin al?nmas? gerekebilir. Ölçe?in uyarlama y?l?: **2013**.

Kaynaklar

Büyüktiryaki, A. B. (2013). Okul öncesi ça?? ast?ml? Türk çocuklar?nda "çocuklar için solunum ve ast?m kontrol testi (Ç?SAKT)" nin geçerlilik, güvenilirlik ve de?i?ime duyarl?l??? (T?pta yan dal

ARABPSYCHOLOGY.COM

uzmanl?k tezi, Hacettepe Üniversitesi, T?p Fakültesi, Ankara). https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi adresinden edinilmi?tir.

Ek olarak, orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

The original PDF can be downloaded here: cocuklar-icin-solunum-ve-astim-kontrol-testi-cisakt-toad.pdf

Çocuklar için Solunum ve Ast?m Kontrol Testi (Ç?SAKT) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte yer almamaktad?r. Ölçek maddelerine eri?im için tez çal??mas?n?n tamam?n?n incelenmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM